

Reactie/pre-advies
van de
Adviescommissie Strafrecht
naar aanleiding van
het ontwerpbesluit wijzigingen vergoedingen rechtsbijstand 2000

Inleiding

In het programma Nieuwsuur van 8 februari jl. reageerden de advocaten Van Oosten en Knoops reeds op de gevolgen van onderhavig ontwerpbesluit voor de rechtsbijstand in de piketfase. Van Oosten voorspelde dat advocaten zouden gaan weigeren om nog deel te nemen. Hij betrok daarbij tevens het voornemen met betrekking tot de vergoeding voor rechtsbijstand tijdens het politieke verdachtenverhoor aan minderjarigen, welke 1 punt (thans €111,-) en - bij levensdelicten - 2 punten zou gaan bedragen.

De voorgestelde vergoedingen zijn dermate laag dat qua bedrijfsvoering advocaten die rechtsbijstand niet kunnen verlenen: zij zouden onder de kostprijs moeten gaan werken. Een alledaags praktijkvoorbeeld: het is bepaald niet bijzonder indien één verhoor in een zedenzaak zo'n 7 uren duurt. De betreffende advocaat zou voor het bijwonen van zo'n verhoor dan € 15,00 per uur ontvangen (reistijd is in dit voorbeeld nog niet eens meegenomen).

Dit uurtarief gaat dan nog eens verder omlaag indien de minderjarige, en ook dat is niet ongewoon, de volgende dag opnieuw wordt gehoord tijdens de in verzekeringstelling.

De staatssecretaris reageerde met de stelling dat de Salduz-jurisprudentie ertoe heeft geleid dat het volume is toegenomen bij gelijkblijvend budget zodat de voorgenomen verlaging onvermijdelijk zou zijn. Een feitelijke onderbouwing, met name van de mate waarin het volume toeneemt, bleef achterwege. Aan de uit het EVRM voortvloeiende verplichtingen voor een lidstaat om effectieve en praktische verdedigingsrechten te faciliteren lijkt de staatssecretaris geen aandacht te besteden.

De huidige situatie

Een piketbezoek na in verzekeringstelling (ivs) levert nu 1,5 punt (= € 166,50) op. Een Salduz-gesprek (consultatiegesprek voorafgaande aan het eerste verhoor) alleen (dus zonder dat een in verzekeringstelling volgt) levert 0,75 punt op, maar een Salduz-gesprek en een daaropvolgend bezoek nadat ook in verzekeringstelling is gevolgd, leveren bij elkaar nooit meer op dan 1,5 punt. Hieruit volgt al dat de advocaat de Salduz-werkzaamheden er in feite gewoon gratis bij zou moeten doen.

De voorgeleiding bij de rechter-commissaris (RC) (toets ivs + vordering bewaring) levert eveneens maximaal 1,5 punt op. Afzonderlijke behandeling van de toets en de vordering levert nooit meer dan 1,5 punt op.

Een Salduz-gesprek (voorafgaand aan het politieverhoor), een gesprek tijdens de in verzekeringstelling plus bijstand bij de voorgeleiding aan de RC waarbij wordt beslist over een aanzienlijk langere vrijheidsbeneming (de periode van bewaring: 14 dagen) leveren nu derhalve maximaal 3 punten (€ 333) op. Daarvoor moet de advocaat ten minste drie maal op stap (in het incidentele geval dat een toetsing van de in verzekeringstelling niet gelijktijdig met

de voorgeleiding aan de RC plaats vindt, zelfs vier maal). Inclusief reistijd is de advocaat voor zo'n piket in een niet ingewikkelde standaardzaak al gauw 5 uur kwijt tegen een maximale vergoeding van € 333. Dat is al bepaald karig. In de praktijk is de advocaat in de verschillende fasen vaak meer tijd kwijt, veroorzaakt door langere reistijd, wachten totdat een spreekkamer vrij komt, een cliënt die bijzondere persoonlijke omstandigheden heeft die moeten worden betrokken, wachten op een kopie van het procesdossier dat nog niet gereed ligt bij de RC, de RC die met zijn voorgeleidingen uitloopt etcetera. En dan hebben we het hier nadrukkelijk over slechts een *standaard*-zaak.

Het voorstel

In het nieuwe voorgestelde artikel 23 lid 2 wordt de situatie geregeld waarin een verdachte zonder voorafgaand verhoor direct in verzekering wordt gesteld. Voor de tijdens die inverzekeringstelling te verlenen rechtsbijstand wordt 0,75 punt toegekend. Indien de verdachte na de inverzekeringstelling alsnog wordt gehoord, dan levert een Salduz-gesprek de advocaat nog eens 0,75 punt op. Op dit ogenblik krijgt de advocaat voor tijdens de inverzekeringstelling verleende rechtsbijstand 1,5 punt. Wellicht speculeert de staatssecretaris erop dat de verdachte in dit geval toch wel zal afzien van het consultatierecht omdat hij zijn advocaat in het kader van de inverzekeringstelling al heeft gesproken. Dit neemt niet weg dat de vergoeding voor bijstand tijdens de inverzekeringstelling wordt gehalveerd, terwijl de werkzaamheden niet verminderen. De vergoeding voor bijstand bij de rechtmatigheidstoets en voorgeleiding bij de RC levert op grond van art. 23 lid 1 sub a (nieuw) BVR nog steeds 1,5 punt op en blijft dus onveranderd.

Volgens de tekst van het voorgestelde nieuwe artikel 23a lid 1 regelt dit artikellid het geval waarin de verdachte tijdens het ophouden voor onderzoek (ex artikel 61 lid 1 Sv) wordt verhoord, maar nog niet in verzekering is gesteld. Rechtsbijstand met betrekking tot dat verhoor (Salduz-gesprek) levert 0,75 punt op.

Indien de in artikel 23a lid 1 bedoelde verdachte na te zijn verhoord alsnog in verzekering wordt gesteld, is artikel 23a lid 2 van toepassing: voor de alsdan in het kader van die inverzekeringstelling te verlenen rechtsbijstand wordt eveneens een vergoeding van 0,75 punt toegekend.

De toelichting op dit voorgestelde artikel 23a lid 2 schept echter grote verwarring. Die toelichting¹ luidt in dit kader onder meer: "*Aanvullende rechtsbijstand die in deze fase in de praktijk wordt verleend, zal in ieder geval betreffen een rechtmatigheidstoets van de inverzekeringstelling en de behandeling van de vordering tot bewaring. Voor deze aanvullende rechtsbijstand na het politieverhoor dient een aanvullende vergoeding te worden toegekend. Dit is geregeld in het tweede lid van artikel 23a Bvr, op grond waarvan een vergoeding wordt toegekend van 0,75 punt. Het streven is erop gericht deze rechtsbijstand zoveel mogelijk te laten verlenen door dezelfde advocaat die de rechtsbijstand heeft verleend aan verdachten voorafgaand aan een politieverhoor. In dat geval komt de totale vergoeding voor verleende rechtsbijstand uit op 1,5 punt. De regeling van artikel 23a, tweede lid, Bvr geldt in afwijking van de regeling van artikel 23 Bvr. Voor rechtsbijstand die wordt verleend aan een verdachte die eerst na afloop van de periode van ophouden voor verhoor in verzekering wordt gesteld, geldt derhalve geen vergoeding op grond van artikel 23 Bvr.*"(onderstreept toegevoegd).

Volgens deze toelichting zou er in een geval waarin de verdachte na te zijn verhoord alsnog in verzekering wordt gesteld, nog slechts 0,75 punt worden toegekend voor zowel bijstand tijdens de inverzekeringstelling als bijstand tijdens de rechtmatigheidstoets als bijstand tijdens de voorgeleiding bij de RC. Indien dit inderdaad de bedoeling van de staatssecretaris zou zijn (en dat de staatssecretaris dit in de publiciteit tot op heden niet heeft ontkend acht de ACS veelzeggend), dan is hier sprake van een pure bezuinigingsmaatregel die de

¹ Pagina 6, 1^e alinea, midden.

toename van het volume vermoedelijk meer dan compenseert. In deze interpretatie ontvangt de raadsman niet meer een vergoeding van 3 punten, zoals nu het geval is, maar slechts 1,5 punt (Salduz-gesprek plus de rest van de piketfase). Dat is een halvering van de vergoeding en dat zou schokkend zijn.

De ACS gaat er vooralsnog van uit dat artikel 23 lid 1 sub a (nieuw) van het BVR van toepassing dient te zijn voor alle gevallen waarin de raadsman bijstand verleent tijdens de rechtmatigheidstoetsing en de voorgeleiding bij de RC, dus zowel in de in artikel 23 lid 2 als in de artikel 23a lid 1 en 2 bedoelde gevallen.

De staatssecretaris rechtvaardigt deze halvering voor werkzaamheden tijdens de inverzekeringstelling door deze rechtsbijstand als “aanvullend” te omschrijven omdat de advocaat al eerder, namelijk via het Salduz-bezoek, bij de zaak betrokken is geweest. Dit is slechts ten dele waar: tijdens de inverzekeringstelling spelen andere belangen (een vrijheidsbeneming van maximaal drie dagen, bij uitzondering te verlengen met drie dagen) en andere criteria (betreft de verdenking een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan; is vrijheidsbeneming noodzakelijk in het belang van het onderzoek) en moet uitleg worden gegeven over mogelijke vervolgstappen van justitie (zoals het mogelijk uitreiken van een dagvaarding tijdens de inverzekeringstelling, uitleg over de mogelijkheid van voorlopige hechtenis en de mogelijke duur daarvan, uitleg over de gang van zaken bij een eventuele voorgeleiding voor de RC, etcetera).

Daar is weinig “aanvullends” aan te ontdekken: het is rechtsbijstand in een nieuwe fase van een strafprocedure.

Het Salduz-consultatie gesprek richt zich op het politieverhoor, de rechten die de verdachte daarbij heeft en de eventuele consequenties van een bepaalde proceshouding, voor zover de raadsman -gelet op de beperkte informatie die hij op dat moment over de zaak heeft – hierover kan adviseren.

De ACS acht het van het grootste belang dat hierin duidelijkheid wordt geschapen en dat de staatssecretaris expliciet bevestigt dat de vergoeding voor bijstand bij de rechtmatigheidstoets en de voorgeleiding bij de RC in alle gevallen in elk geval 1,5 punt zal bedragen.

De advocaat moet onder de nieuwe regeling in elk geval meer werkzaamheden verrichten (een apart Salduz-bezoek), zodat zijn toch al karige uurvergoeding nog meer wordt uitgehouden. Voor dit consultatiegesprek wordt 30 minuten gereserveerd, maar de advocaat is er feitelijk natuurlijk meer tijd mee kwijt (reistijd, wachttijd).

Onthutsend wordt het als de voorgestelde vergoeding voor de aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor van een minderjarige wordt gezien. Indien de zaak geen verdenking van een voltooid levensdelict betreft (en dat is bij minderjarigen zelden het geval) wordt voor het bijwonen van een verhoor maximaal slechts 1 punt (111 euro) vergoed. Voordat de feiten en persoonlijke omstandigheden in een niet-gecompliceerde recht-toe-recht-aan zaak zijn neergelegd in een door de verdachte ondertekende verklaring is men minstens twee uur verder (inleidend gesprek, uitleg, vragen stellen, nadere vragen stellen, noteren in conceptverklaring, nogmaals nadere vragen of nadere aanvullingen van de zijde van de verdachte, doornemen conceptverklaring, aanbrengen aanpassingen, printen definitieve tekst etcetera).

Maar deze relatief korte duur is eerder uitzondering dan regel. Een zaak van enig gewicht vergt al gauw het dubbele aantal uren voor een verklaring. In een zedenzaak is een verhoor van 6 a 7 uur eerder regel dan uitzondering. Het uurtarief van de advocaat is dan inmiddels gedaald naar nog geen 14 euro (hij is ook nog een uur kwijt aan heen- en terugreis).

Het wordt nog erger: vaak wordt een verdachte tijdens de inverzekeringstelling meerdere malen gehoord. Dit geldt zowel voor simpele zaken (als de verdenking bijvoorbeeld meerdere feiten betreft) als voor zwaardere geweldsdelicten of voor zedenzaken. Een

effectieve verdediging betekent dat rechtsbijstand ook bij die vervolgvragen mogelijk moet zijn, maar de vergoeding die de advocaat ontvangt is inmiddels al tot ver beneden de kostprijs gedaald.

Is hier nog wel sprake van het faciliteren – door de overheid – van *effectieve* rechtsbijstand? Of wordt rechtsbijstand in feite onmogelijk gemaakt, in elk geval zodanig onaantrekkelijk gemaakt dat de verdachte in Nederland er in praktische zin niets mee op schiet? Benaderen we dan niet de situatie in veel niet-westerse rechtstelsels: op papier lijkt het met de waarborg van verdedigingsrechten wel goed te zitten, maar in de praktijk komt er niets van terecht: het is praktisch noch effectief.

De uit artikel 6 EVRM voortvloeiende verplichtingen van een lidstaat

De noodzaak tot aanpassing van het besluit wordt veroorzaakt door jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Het is dus zinvol te bezien wat het EHRM van lidstaten verwacht met betrekking tot de effectuering van verdedigingsrechten.

Artikel 6 EVRM beoogt iedere burger een "fair trial" te garanderen. Daartoe wordt aan die burger een aantal verdedigingsrechten toegekend, waaronder het recht *"zichzelf te verdedigen of daarbij de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te kunnen worden bijgestaan, indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen"* (artikel 6 lid 3 sub c EVRM).

In het kader van de bewijsvoering (en dus van de verdediging) is de eerste fase, met name de eerste politieverhoor, van cruciaal belang. De praktijk leert dat het meeste en vaak belangrijkste bewijsmateriaal in deze eerste fase wordt vergaard. Daar is niets mis mee, maar dit maakt wel duidelijk dat een behoorlijke rechtspleging eist dat de verdachte juist in die eerste fase moet kunnen beschikken over effectieve rechtsbijstand. In die eerste fase bevindt de verdachte zich ook in de meest kwetsbare positie. De kans dat in deze beginfase de kiem wordt gelegd voor onjuiste, onvolledige en/of onbetrouwbare verklaringen van de verdachte (en dus de kiem wordt gelegd voor rechtsdwalingen), is dus groot.

In de Salduz-uitspraak (en ook in de nadien verschenen uitspraken) benadrukt het EHRM steeds groot belang te hechten aan de aanwezigheid van een advocaat in die eerste fase van de procedure, enerzijds teneinde daardoor niet alleen theoretische, maar vooral *effectieve* en *praktische* rechtsbijstand te kunnen garanderen en anderzijds teneinde daardoor de kwetsbare positie waarin de verdachte zich met name in deze fase bevindt te compenseren.

Daarbij verstaat het EHRM onder 'rechtsbijstand' niet alleen het optreden tijdens een zitting of een verhoor, maar ook de voorbereidende besprekingen, het tijdig verkrijgen van het dossier, de mogelijkheid het dossier te kunnen doornemen te kunnen bespreken met de cliënt, enzovoort (Dayanan, oktober 2009).

In Nederland is de Salduz-jurisprudentie door de Hoge Raad tot op heden beperkt geïnterpreteerd door daaruit alleen voor minderjarige (en andere kwetsbare) verdachten een volwaardig recht op aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor te destilleren; meerderjarige verdachten zouden slechts een consultatierecht hebben. Het is echter alleszins gerechtvaardigd ervan uit te gaan dat het EHRM beoogt dat in beginsel *alle* verdachten recht hebben op aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor. Het Brusco-arrest (juli 2010) zegt dit al met zoveel woorden. Die uitleg lijkt ook een logische: hoe anders kan de kwetsbare positie van een verdachte tijdens een verhoor *effectief* worden gecompenseerd? Het informeren van de verdachte over diens zwijgrecht en het geven van uitleg over de consequenties daarvan brengt geen enkele verandering in de kwetsbare

positie van de verdachte als hij nadien zonder zijn advocaat het verhoor in gaat. Dat geldt temeer voor minderjarige of anderszins kwetsbare verdachten.

Het WODC evaluatierapport (2010), waarin de pilot “raadsman bij het politieverhoor” wordt geëvalueerd, bevestigt het belang van het eerste verhoor en ook het belang van de aanwezigheid van de raadsman bij dat eerste verhoor voor de betrouwbaarheid van de verklaring van de verdachte en daarmee voor het voorkomen van rechtsdwalingen. Bovendien worden discussies op de zitting over hetgeen door de verdachte tijdens de verhoren is gezegd voorkomen.

De aanwezigheid van de advocaat bij het politieverhoor is dus geen franje, maar een maatschappelijk belang binnen een rechtstaat. Die aanwezigheid voorkomt onnodige discussies over de vraag of een verdachte al dan niet teveel onder druk is gezet tijdens het verhoor en verhoogt de betrouwbaarheid van de verklaringen. Daarmee helpt die aanwezigheid tevens rechtsdwalingen te voorkomen.

Gelet op bovenstaande ontwikkelingen acht de ACS het dan ook zeer teleurstellend dat de staatssecretaris het belang van *effectieve* rechtsbijstand en van de aanwezigheid van de advocaat bij het verhoor niet lijkt te erkennen, maar slechts de financiële botte bijl lijkt te hanteren en bovendien in het geheel niet heeft gekeken naar alternatieven die de financiële pijn van de Salduz-jurisprudentie kunnen matigen.

De stelling van de Staatssecretaris, de toename van het volume

Ten gevolge van de Salduz-jurisprudentie is ongetwijfeld sprake van een toename van het volume, maar de vraag is in welke *mate* dat volume in de praktijk zal toenemen en of die toename - financieel gezien - niet op een andere manier kan worden opgevangen. Uit het ontwerpbesluit en de toelichting daarop kan niet worden afgeleid dat de staatssecretaris hiernaar onderzoek heeft verricht of hier zelfs maar over heeft nagedacht.

Uit de praktijk hebben ons berichten bereikt waaruit blijkt dat de politie, ten gevolge van de dreigende aanwezigheid van de raadsman bij het politieverhoor, zich ook gaat realiseren dat een vrijheidsbeneming in veel standaardzaken ook voor de bewijsvoering helemaal niet nodig is. Verdachten worden dan wel gehoord, maar niet automatisch van hun vrijheid beroofd, of sneller naar huis gestuurd. Hier liggen mogelijkheden om de politie te stimuleren de tot op heden bestaande praktijk waarin min of meer automatisch (nagenoeg) elke verdachte langere tijd werd aangehouden, te herzien. Daarmee zou ook meer recht worden gedaan aan het uitgangspunt van – wederom - het EHRM dat vrijheidsbeneming in een fase voordat een rechter zich over de schuld van de verdachte heeft uitgelaten in beginsel uitzondering moet zijn.

Anderzijds zal zo'n ombuiging voor de staat financieel gunstiger zijn. Een verdachte die wordt uitgenodigd op het bureau te verschijnen voor een verhoor, maar niet wordt aangehouden, kan immers zelf vooraf desgewenst rechtsbijstand zoeken.

Voorts zou in ruim 50% van de aanhoudingen door de verdachte afstand worden gedaan van het consultatierecht. Indien zo'n aanhouding dan wel wordt gevolgd door een inverzekeringstelling en een voorgeleiding aan de RC, dan levert dit – vergeleken bij de huidige situatie – een “besparing” op van 0,75 punt per zaak want voor inverzekeringstelling en voorgeleiding wordt dan maximaal 2,25 punt toegekend.

Onduidelijk is of en in hoeverre de verwachte toename in het volume deze “besparing” overtreft.

De Salduz-jurisprudentie biedt ook een goede gelegenheid om te onderzoeken of steeds op adequate wijze van de inverzekeringstelling wordt gebruik gemaakt. Het belang van het

onderzoek is daarbij het leidend criterium. Dit criterium wordt in de praktijk regelmatig onnodig toegepast. Van de inverzekeringstelling wordt vaak gebruik gemaakt wegens gebrek aan menskracht om tijdig verhoren uit te voeren. Er zou kritischer gekeken kunnen worden of zaken zich ervoor lenen het verhoor naar een latere datum te verschuiven en de verdachte niet aan te houden of in elk geval binnen de ophoud uren in vrijheid te stellen.

Indien de raadsman direct in de beginfase vaker op de hoogte zou worden gesteld van het dossier, althans van het belastend bewijsmateriaal, dan zou in veel zaken minder tijd aan de verhoren te worden besteed. De advocaat kan zijn cliënt dan concreter adviseren en behoeft minder vaak zijn toevlucht te zoeken tot het advies gebruik te maken van het zwijgrecht omdat onduidelijk is hoe de bewijspositie ligt.

Indien het aantal vrijheidsbenemingen en de duur van de verhoren kan worden beperkt, dan brengt dit automatisch een daling van de door de staat te financieren rechtsbijstand mee. Deze ontwikkeling zou er ook toe kunnen leiden dat van de zijde van het OM minder snel wordt besloten om een zaak ter voorgeleiding bij de RC aan te brengen. Vergeleken bij andere EU-landen wordt in Nederland de voorlopige hechtenis nog opvallend vaak toegepast. Dit kan erop wijzen - en naar de mening van de ACS is dat ook het geval - dat in Nederland in de praktijk verdachten onnodig snel in voorlopige hechtenis worden genomen en aldus in een behoorlijk aantal gevallen onnodig een voorschot wordt genomen op de uiteindelijke beslissing van de zittingrechter omtrent schuld of onschuld.

In het arrondissement Utrecht loopt een succesvol project waarbij nagenoeg permanent een of meerdere advocaten in het arrestantenverblijf aanwezig zijn, waardoor Salduz-gesprekken en eventuele bijstand tijdens inverzekeringstelling efficiënter en met minder verlies aan (reis)tijd kan worden verleend.

Conclusie

Salduz-adviezen, rechtsbijstand aan in verzekering gestelden en rechtsbijstand bij voorgeleidingen door de RC worden in de praktijk nagenoeg alleen maar verleend door advocaten die voor hun inkomsten in grote, zo niet volledige mate afhankelijk zijn van toevoegingszaken. Hierboven is al aangegeven dat de huidige vergoedingen voor dergelijke werkzaamheden uiterst mager zijn en eigenlijk alleen kunnen worden volgehouden omdat de betreffende advocaat na een inverzekeringstelling of een voorgeleiding vaak ook wordt toegevoegd om rechtsbijstand te verlenen in de strafzaak zelf die daarop volgt.

Het ontwerpbesluit brengt mee dat de vergoedingen voor rechtsbijstand in deze eerste, maar o zo cruciale fase, worden teruggebracht.

De vergoedingen voor aanwezigheid bij het politieverhoor liggen – bij inwerkingtreding van dit ontwerpbesluit - ver onder de kostprijs. Het valt nauwelijks van een advocaat te verwachten dat hij voor zo'n vergoeding rechtsbijstand gaat verlenen.

Praktisch zou dit ontwerpbesluit er dus op neerkomen dat de met Salduz afgedwongen en ingezette ontwikkeling naar meer en effectievere rechtsbijstand tijdens de eerste cruciale fase in Nederland in de praktijk zal leiden tot minder en minder effectieve rechtsbijstand, enkel en alleen door het feit dat de staatssecretaris slechts oog heeft voor de financiële gevolgen van de Salduz-jurisprudentie en niet eerst serieus naar alternatieven. Die alternatieven kunnen gevonden worden zowel in meer efficiency (zorg, bijvoorbeeld, dat Salduz-advocaten overal in het land op een centraal punt hun Salduz-werkzaamheden kunnen doen, waardoor efficiënter kan worden gewerkt), maar ook op het gebied van beleid: wat is het deze staatssecretaris waard om voorwaarden te scheppen waarmee niet alleen de door het EHRM vereiste effectieve rechtsbijstand kan worden geboden, maar ook rechtsdwalingen zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

De ACS vindt een financiering als in dit ontwerpbesluit voorgesteld, en dan met name de voorgestelde vergoeding voor aanwezigheid bij een politieverhoor, een democratische rechtstaat onwaardig. Het is gemakkelijk om op papier verdachten een effectieve rechtsbijstand in de eerste fase van de procedure te beloven. Dergelijke papieren beloften vinden we in tal van niet democratische rechtsstelsels terug. Het is iets heel anders om de daad bij het woord te voegen en de burger daadwerkelijk efficiënte rechtsbijstand te faciliteren. Onderhavig ontwerpbesluit faciliteert niet, maar blokkeert dergelijke effectieve rechtsbescherming.

Invoering betekent in de ogen van de ACS dat de op papier gegarandeerde rechtsbijstand in Nederland in deze fase steeds meer uitsluitend neerkomt op franje en window dressing. Het is de vraag of de advocatuur zich nog veel langer hiervoor (moet) laat lenen.

Deze zorg wordt nog klemmender bij het vooruitzicht dat in de toekomst ook meerderjarige verdachten gebruik zullen kunnen maken van het recht op aanwezigheid van een advocaat tijdens het politieverhoor. Het ontwerpbesluit werpt in dit opzicht een zwarte schaduw vooruit.

Op dit ogenblik vindt in verschillende gremia intensief overleg plaats tussen betrokken partijen (raden van rechtsbijstand, (landelijke en plaatselijke) orden van advocaten, OM en politie) omtrent de wijze waarop de door de Salduz-jurisprudentie vereiste rechtsbijstand zo praktisch en efficiënt mogelijk dient te worden ingericht. De ACS doet met klem een beroep op de staatssecretaris om invoering van dit ontwerpbesluit op te schorten en intussen onderzoek naar alternatieven te (laten) doen en vervolgens met inachtneming van de uitkomsten uit die verschillende gremia voor één van deze alternatieven te kiezen en de rechtsbijstand tijdens het politieverhoor op waarde te schatten en de vergoedingen substantieel aan die waarde aan te passen.

Recht heeft nu eenmaal zijn prijs, zeker in een democratische rechtstaat. Het is begrijpelijk dat de staat ook daarbij aan het huishoudboekje denkt, maar dat dient wel uitkomst te zijn van een evenredige afweging. En het mag niet leiden tot slechts papieren verdedigingsrechten van de verdachte. De ACS bespeurt in dit ontwerpbesluit niets van genoemde evenredigheid en te veel papieren rechten.

Amsterdam, 18 februari 2011

Adviescommissie Strafrecht

mr. R. van der Hoeven, voorzitter,

namens deze, mr. R. Croes-Hoogendoorn, secretaris